

Свежа бриљантност романа јужноафричког нобеловца

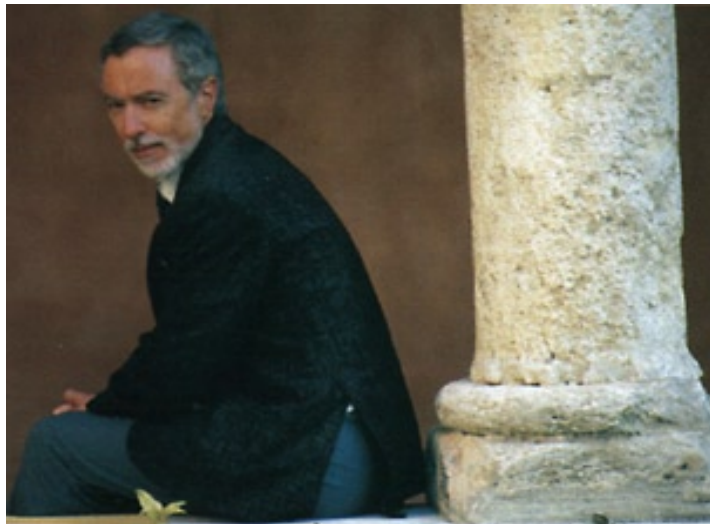
Џон. М. Куци (John Maxwell Coetzee) скоро никад не даје интервјуе, па сам се сматрао веома сретним када сам примљен на једну аудијенцију почетком 1990. год. Срели смо се у његовој канцеларији у Кејп Тауну, велики романописац у неком бледом и шкртом твиду и ребрастом сомоту, и ја са строгим ин-струкцијама његовог агента да морам избежавати питања о сину који је пао са балкона, о бившој жени која је умрла од рака, или о начину на који би те трагедије могле утицати на његово недавно писање. Били смо ту да причамо једино о литератури, али су моја отворена питања дочекана мртвом тишином. Куци би записивао питања у своју бележницу. Размишљао је о њима, затим наставио да анализира претпоставке

на којима су заснована, процес који је нудио неке оштре увиде у моје интелектуалне мане, али не остављајући баш ништа о самом Куцију. Сва моја питања су била слично третирана, а ја сам остајао оштећен као неки новинар фантазије.

„Коју врсту музике волите?“, питао сам, очајно. Перо је гребало, велики писац размишљао. „Музику коју никад пре нисам чуо“, рекао је.

То је нешто попут најбоље анегдоте коју ћете икад чути о Џону Максвелу Куцију. Он је интензивно приватан (неки кажу језиво стидљив) и дубоко (неки кажу хладно) интелектуалан, али изнад свега, он је велемајстор сложене игре постмодерне књижевне теорије, нагињући да говори – када уопште говори – у загонеткама и шифрама. Као Јужноафриканац, живи у друштву о којем су други писци увек полемисали и производили ужасне реалистичне романе о нашој бесконачној кризи. Не и Куци. Његово

писање је иза вела, посредно; његов лични став резервисан и монашки. Прича се да воли рагби, практикује вегетаријанизам, и да живи у кући са опасном електронском одбраном, али истину нико не зна; у складу са постмодерном традицијом, сва лична питања се одвраћају на гномску страну путују о илузији и стварности.

Џон. М. Куци

Куци ће бити запамћен по нечем сасвим једноставном: он је био писац који описује, истинитије од било ког другог – то је значило бити бео и свестан пред лицем глупости и окрутности апартхејда. То може збунити људе изван Јужне Африке, јер реч апартхејд никад није поменута у његовим романима, а места догађаја углавном нису у Јужној Африци. Године 1980, када је публиковано Куцијево мајсторско дело *Waiting for the Barbarians* (*Чекајући варваре*), живео сам у САД где су га доживели као надреалну каубојску причу са неке безимене границе. За мене, и многе беле Африканце, то је била једна неподношљиво болна алегорична о нашим свакодневним животима и моралним дилемама, која би нас вукла у један дубоки ниво психичке присиле и читања из стања ошамућености и хипнотисаности.

По мом суду, дело *Варвари* је довољно да Куци стекне признање за

литературу, али постоје и многи други велики романи које је он написао, као што су *Life and Times of Michael K* (1983), прва од његова два која су добила награду Booker, и *Foe* (1986), прича о Енглескињи која, насукана на напуштеном острву, покушава комуницирати са црним робом чији језик је одсечен. Наизглед, роман је препричан *Робинсон Крузо*, али по својим дубинама, то је најснажнија књига икад написана о расним односима у друштву где су белци обично одвојени од црних Африканаца једним амбисом језичког и културног несхватања.

„Није ли то оно што говорите?“ Упитао сам на нашем интервјуу. Перо је загребало, писац размишљао. „Не бих желео да оспорим ваше читање“, рекао је Куци.

Изгледа да је Куци у свом приватном животу нашао инспирацију. Његов син је пао са зграде и погинуо, те је написао је *The Master of Petersburg* (*Господар Петрограда*), роман о слично погођеном оцу. Његова бивша жена је умрла, а он је промовисао *Age of Iron* (*Гвоздено доба*), са неким од најмучнијих описа бола икад написаних. Године 1999. дошла је *Disgrace* (Срамота), прича о белцу академику шиканираном од истородне полиције, понижаваном од криминалаца и, коначно, потиснутим у живот пузаве понизности на најдаљим маргинама нове Јужне Африке.

Нема смисла тражити разјашњење од Куција. Он се није појавио ни на једној од Букерових церемонија, а ко зна да ли ће се појавити у Стокхолму 10. децембра?

Essay by Rian Malan, TIME October 13, 2003.

Превод: Растко Вуковић